

Nagytfőke
Településarculati Kézikönyv
2017.

www.nagytoke.hu

nagytoke@sentes.hu

6612 Nagytőke, Széchenyi tér 4.

Telefon: +36 63

450-609

Polgármester: Szél Csaba

Jegyző: Dr. Sztantics Csaba

Mb. Főépítész: Vízi Csilla

1. Bevezetés
2. Nagytőke bemutatása - általános településkép, településkarakter
 - Történelmi áttekintés
 - Nagytőke adottságainak bemutatása
3. Örökségünk - a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Védett természeti értékek, tájvédelem
 - Körös-Maros Nemzeti Park – Hármaskörös hullámtere
 - Natura 2000 – Cserebökényi puszták
 - Egyéb kiemelt tájértékek
5. Településképi szempontból meghatározó és egyéb területek – eltérő karakterek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkép bemutatásával
 - Településképi szempontból meghatározó területek
 - Településképi szempontból egyéb területek
6. Ajánlások – a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások
 - I. Építészeti útmutató
 - Terepalakítás
 - Telepítés
 - Magasság
 - Tetőhajlásszög
 - Tetőforma
 - Anyaghasználat (színek)
 - Tornácok
 - Ajtók, ablakok
 - Homlokzatképzés, anyaghasználat
 - Részletek
 - Kerítések
 - Kertek
 - II. Közterületek településképi útmutatója
 - Utcák
 - Közterek, közparkok, közkertek
 - III. Beépítésre nem szánt területek minőségi formálására vonatkozó építészeti útmutató
7. Jó példák - épületek, épített részletek - épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
8. Jó példák - sajátos építményszerűségek - sajátos építményszerűségek, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

1. BEVEZETÉS

„... Múltból, jelenből és jövőből van összegyúrva az emberiség. Akik ma élnek, csupán egy nagy folyamatnak részesei... amit ma építész, alkotás magadnak, abban apáid és nagyapáid vére-verejtéke is benne van. Minden, ami a múltat idézi, otthonosabbá teszi a jelent is....” - (Rónaszegi Miklós)

Nagytőke község a Tőke-ér, a Veker-ér és a Körös által határolt volt ártéri területen elhelyezkedő fiatal település. Habár hivatalosan 1951. december 30-i alakuló ülés óta létezik, mint önálló közigazgatási egység, azonban több neves szakember munkájának köszönhetően tudható, hogy a honfoglalás kora óta létezett. A történelem több hadjárata végigsöpört a vidéken és mégis Tőke mindig meg tudott újulni. Átmeneti időszakai alatt is, mint Szenteshhez tartozó tanyaterület létezett, de a vidék embereinek összetartása által az önállósodás megtörtént.

A jelenleg közel 500 főt számláló kistelepülés érdekességei a település természeti értékei, melyeket a Körös folyó közelsége és ártere, a tanyák látványa és a védetté nyilvánított Magyartés - Zalota tájegység közelsége együttesen alkotják. A természetes állapotban fennmaradt, egyedülállóan gazdag növényi és állati élővilággal rendelkező ártéri erdőterületek, ligetek, erdők, galériaerdők, vizes rétek és morotvák mellett az állattani értékek köre is rendkívül széles.

A Településképi Arculati Kézikönyv elsődleges célja, hogy a település bemutatásával, értékeink megismertetésével nyújtson segítséget olvasóinak új otthonuk megteremtéséhez, szűkebb környezetük kialakításához. Azonban, mindezekon felül, legfontosabb feladata az iránymutatás. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ahogy az ajánlások sem tekinthetők kötelező jellegűnek.

2. NAGYTŐKE BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Történelmi áttekintés

Nagyitóke a korai időktől lakott hely, amelyet tanúsítanak a határában feltárt honfoglalás kori és kora Árpád-kori temetők. Anonymus krónikája szerint a honfoglaláskor Ond vezér és fia Ete nemzetsége népesítette be a későbbi Csongrád vármegye, benne Tőke (a mai Nagyítóke) területét. A környék első birtokosa feltehetően az Ond törzséből származó Bor-Kalán nemzetség volt, közelebbről és a nemzetséghez tartozó Tőke család, amely közeli rokonságban állt a Szent Pósa familiával. A hagyomány szerint a korabeli falu a Tőke család nevét örökölte meg.

Település első okleveles említésére egy birtokosztás kapcsán 1488-ban került sor Theuke (Thoke) alakban. A szaktudósok megállapítása szerint a település neve pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló „Tőke” személynév a magyar „tőke” (fatörzs, fatönk, fatuskó) köznévből alakult, és favágó foglalkozásra

utalt. (A későbbi okmányokban előforduló névalakok: 1553 – Tewke, 1808 – Tőke, 1895 – Nagy-tőke, 1913 – Nagytőke).

Az 1526 évi mohácsi csata után 1599-ben pusztult el szinte teljeen Tőke, Hékéd, Szentlászló, Királyság, Donáttornya, Veresegyháza. E falval lakóinak többsége Szentesen kereseti menedéket. Tőke neve évtizedeken át csak pusztaként, vagy Bökény falu részeként került említésre az okiratokban. Közel fél évszázad után az egykori Tőke falu „feltámadni” látszott. Ennek egyetlen dokumentuma egy 1670 körül készült török defter, amely a környék hász-birtokainak (szultáni birtok) adatait tartalmazza. Szeged visszavételével nem érték véget a térség megpróbáltatásai Gyula 1692-es sikertelen ostroma után, 1693-ban a krimi tatárok ismét kifosztották és felperzselték a vidéket. Tőke falu újabb pusztulása ezekre az évekre tehető.

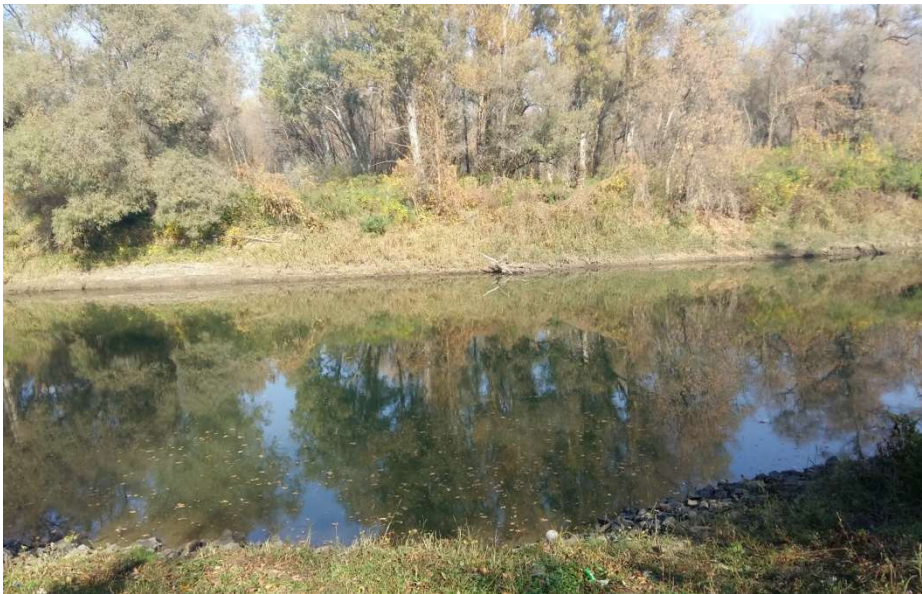
A XVIII. század fordulójától az egykor virágzó Tőke falupusztaként (praedium) tűnik fel az oklevelekben, amelyet a szentesiek használnak bérelt legelőként. 1750-ben hatalmas árvíz pusztított, rengeteg kárt okozva a lakosságnak. A nehéz esztendő után jobbak következtek. A földesurak által biztosított kedvező feltételeknek köszönhetően a lakosság létszámban és anyagiakban is jelentősen gyarapodott. Az elkövetkező évtizedekben az érintett terület egyre növekvő tanyai népessége elsősorban a szentesiek közül került ki. Közigazgatásilag Szentés város külterületi lakott helyeként tartották nyilván. Az 1910. évi népszámlálás adatai szerint Nagytőke lakossága 298 fő volt.

Az 1950-es évek elején felmerült Nagytőke önálló községgé alakítása. Területét Szentés határából hasították ki a következő külterületi lakott helyekből: Belsőecser, Jaksor, valamint Kaján -, Kistőke – és Nagytőke egy része. Az új községet közigazgatásilag a szentesi járásba sorolák be. A megalakult új község hivatalosan 1952. január 1-én kezdte meg önálló életét. Alakuláskor a lakosság létszáma 1371 fő volt, területe 5509 hektár, a lakóházak száma 362.

A lakosok létszáma az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent 1960-ban 1334 fő, 1970-ben 1016 fő, 1980-ban 716 fő, 1990-ben 587 fő, 1995-ben 572 fő. igen magas maradt a külterületeken élők aránya. 1980-ban a 716 lakos közül mindössze 286-AN (40%) éltek a központi belterületen.

Nagytőke adottságainak bemutatása

Nagytőke a 45. sz. országos főút, valamint a Szeged – Szolnok vasútvonal mellett található, Szentestől 16 km-re. A településről Kistőke és a Szikháti - dűlő irányában is megközelíthető Szentés. Valamint Csongrád, a Magyaréti tanyák irányába, mely már Szentés közigazgatási területéhez tartozik. Ezeknek az összekötő útvonalaknak a forgalma nem elhanyagolható, mely az utak állapotának nagymértékű felújítását is indokolja.

A település észak-nyugati külterületi részén található a Hármaskörös, mely a Körös-Maros Nemzeti Park védett területéhez tartozik. A gát, az ártér, a gazdag, de egyre inkább fogyatkozóban lévő tanyavilág látványa a természet közeli emberi értékeket mutatja meg.

Melyhez a növényzet, az állatvilág gazdagsága, sokszínűsége tartozik. A természeti adottságok miatt elsősorban a lakosság és a helyi gazdálkodási szervezetek is mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. Ez adja meg a település fő megélhetési formáját. A belterületen lévő lakóingatlanokhoz tartozó nagyméretű telkek is ehhez az életvitelhez lettek kialakítva. A gazdaságos földhasználathoz illeszkedő beépítés jellemző a telkeken. Az egész település falusias lakóövezetként nyilvántartható, a belterületi határ mentén pedig már mezőgazdasági területek vannak. Beépítési mód alapján minden építési telek oldalhatáron álló beépítés szerint lett kialakítva jellemzően észak-nyugati, északi és észak-keleti telekhatárra telepítve, így remek, dél-keleti, déli és dél-nyugati tájolású oldalkertre nyílhettek a házak ablakai, tornácai.

A településen főleg az 1950-es években épült vályog és vertfalú tornácos (utólag beépített) házak jellemzőek. Viszont a korábbi folyamatos letelepedés, megújulás során az 1960-70-es évekre jellemző „típus” sátozott kockaházak is épültek. Majd az 1980-90-es évekre jellemző újabb lakóépületek is megjelentek. Utóbbiak száma nem jellemző. A lakosok száma a munkahelyi lehetősége miatt fogyatkozóban van, de a mégis ideköltöző emberek leginkább a régi épületek felújításával teremtik meg személyes lakókörnyezetüket.

A település szerkezet fő vonala a korábban említett 4516. számú összekötő út, melynek a belterületi szakaszon a József Attila utca. A többi utca innen nyílik dél-kelet irányába. A bekötő utak szépségét a folyamatosan megújuló fasor adja, szinte

becsalogatva az arra járó utasokat a településre. A természetközeli szemléletmód egyértelműen megjelenik a belterületen is. A főtéren több park és játszótér, fás – erdős terület lett kialakítva. Az itt lévő közösségi épületek részben az 1960-as évekre jellemző lapostetős tömbök (Ld. Polgármesteri Hivatal, Tűzoltószertár), másrészt a korábban családi épületként funkcionáló épületek átalakításával és bővítésével kialakított (Ld. Óvoda, orvosi rendelő), illetve ezek stílusához igazodóan épült (Ld. Faluház) intézmények

A következőkben bemutatok egy válogatást azokból a lakóépületekből, amelyek a településkép fő jellegzetességeit határozzák meg. Ezzel is azt mutatva, hogy az építészeti örökségek szempontjából viszonylag rövid idő alatt megépült épületek egymás mellett természetesen tudnak megjelenni.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A településen nem található országos védettségű műemlék és helyi védettség alatt álló épület.

Nagytőke természeti adottságai adják azt szellemiséget, ami épületei, és leginkább közterületei szintjén is kifejeződik. A település központjában lévő **kopjafa** szinte kiindulási pont lehet ahhoz, hogy körbenézve megismerhessük Nagytőkét. A fa, mint díszítőelem kivágott és élő állapotában is a főtér egyszerű szépségét és környezeti gazdagságát tükrözi vissza (Ld. belvízi árok hídja, millenniumi kapu, születés fája, játszótéri játékok, közösségi pihenő stb.)

A **Polgármesteri Hivatal** (korábban a Kalinyin MGTSZ irodaépülete) jelenlegi épülete és a **Tűzoltószertár** az 1970-es években épült, lapostetős kialakítással, viszont a szocreál stílusra jellemző forma a ma alkalmazott tömegformálási

képhez teljesen tud igazodni, alapot adva egy kiegészítő modernebb díszítő felújításhoz (akár faanyaggal való megfelelő burkolásra). Mivel a két épület teljesen külön látható a település lakóépületeitől, így ez a formai megjelenés egyediségüket jobban ki tudja emelni.

A központban található még az **Orvosi Rendelő** és az **Óvoda** épülete. Mindkettő családi házakra jellemző egyszerű megjelenésű épület. Illetve az Óvodánál a funkció miatti bővítések lapostetős toldalékok építésével lett megoldva. Még itt helyezkedik el a Hunor Coop által üzemeltetett **ABC üzlet**. Mely szintén egy egyszerű nyeregtetős épület. A jelenlegi **Faluház** volt korábban a Polgármesteri Hivatal. Az egyszerű formájú, hagyományos ritmusokat, ablakkiosztást alkalmazó épület elsősorban funkciójának felelt meg legfőképpen.

Nagytőke külterületén található a temető. Az első sírhelyek 1960-as években lettek kialakítva. A sírkövek többnyire egyszerű tulipános díszítő motívummal készültek és nemes egyszerűséggel jelzik az idő múlását. A temetőnél kialakított **Ravatalozó** épülete az 1960-as években épült, felújítása 2003-ban megtörtént. Az épület egyszerű, de érdekes (falusi lakóépületekre jellemző kialakításra utaló) tömege és szabályos ritmusú ablakai adják meg azt az egyedi nyugodt megjelenést, mely ehhez a környezethez a legmegfelelőbb.

Nagytőke igazán különleges épülete a Vasútállomáson lévő **Állomás épület**. A településnél idősebb és egységében, alkalmazott anyagában, díszítésében, arányaiban még mindig reprezentáns épület a leromlott állapota ellenére még mindig nagyon szép. Egyszerűen nem tudja magát elrejtetni. Nagytőke állomásépülete a vasúttal egyidős, 1887-es építésű. Egyedi, HÉV-szabványtervek előtti épület. Az állomás (korábbi vagy idegen nyelvű) elnevezései: - Tőke Az 1903-as menetrendben ilyen néven találjuk. 1914-ben már Nagytőke. **Helyi védelem alá vételt javaslom, illetve a védelem alá helyezés megkezdéséig ideiglenes védelem elrendelését.**

Nagyitóke külterületén a tanyasi életmód és annak összefogására hivatott két jelentős épület található. Az egyik a **Nagyítókei Iskola**, másik a **Zalotai Iskola**. Az épületek kora kb. 70 év. Ezek a tanításon kívül, a közművelődés, a társasági élet központjaként voltak számba vehetők. Így a Zalotai Iskola melletti épület (mely magántulajdonban van és már felújításra került) korábban az Olvasókör épülete volt. Az első az Árpád - agrár Zrt tulajdona, és jelenleg használaton kívül van. Sajnos az épület állaga ezt teljes mértékben megsínyli. Az eredeti főépület oromfalazata, egyszerű de szép vonalú homlokzati díszítése jelzi azt a nemes célt, amire hivatott az épület funkciója. A másik épület magánkézben van. Sajnos forráshiány miatt ez az épület is megviselt állapotú. Tulajdonosa erdei Iskolát kívánt itt létrehozni. Reménykedjünk benne, hogy ez a nemes cél egyszer meg tud valósulni, a Kőrös melletti elhelyezkedése maximálisan ezt tudná támogatni. Az épület mérete ugyanúgy, mint az előző Iskolánál a térség központi funkcióját hirdeti. Oromzatán a téglakeretes „macska” járda kialakítású díszítés látható, mely több épületen is kedvelt motívum.

Igaz már megszűnt a Vadásztársaság, de a **Vadászház** épülete még üzemel. Az épület kb. 1960-as években épült, de folyamatos gondozás és újításoknak köszönhetően jó állapotban van. Az épülethez az elhunyt vadásztársak emlékére egyedi faragású totemoszlop készült. Valamint az állatok, a vadvilág felé tanúsított tisztelet és alázat jelképeként állított kereszt. A fa, ami meghatározó építőelem, mely a környezethez, a bejáratú fasorhoz, a parkban lévő növényzethez és az épülethez vezető úton lévő csodálatos erdőhöz maximálisan illeszkedik. Az épület egyszerűségét ezek az apró elemek ellensúlyozzák.

A Kőrös parton korábbi vízügyi építmények is megtalálhatók, mint a korábban működtetett **komp** indító-fogadó medencéje, vagy a **bökényi duzzasztó**. Itt érdemes megnevezni a korábbi **gátórház** épületét, mely közel egykorú a két iskola épülettel. És formai megjelenésében, a homlokzati tégladíszítésekkel igazodik azokhoz.

További értékes épületek még: **Szent Hubertus emlékhely**, **Csúcs Károly tanya**, **Csatornaőr Ház**, **Tűzkövesi gátórház**, korábbi ásatás melletti úti **kálvária kereszt**. **A kereszt helyi védelem alá vételét szintén javaslom.**

Polgármesteri Hivatal és Művelődési Ház épülete

Tűzoltószertár épülete

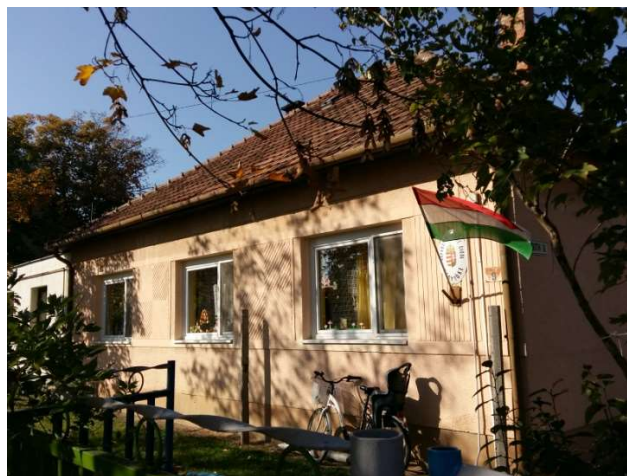
Orvosi Rendelő

ABC üzlet

Faluház

Óvoda

Ravatalozó

Vasútállomás állomásépülete

Nagytőkei Iskola

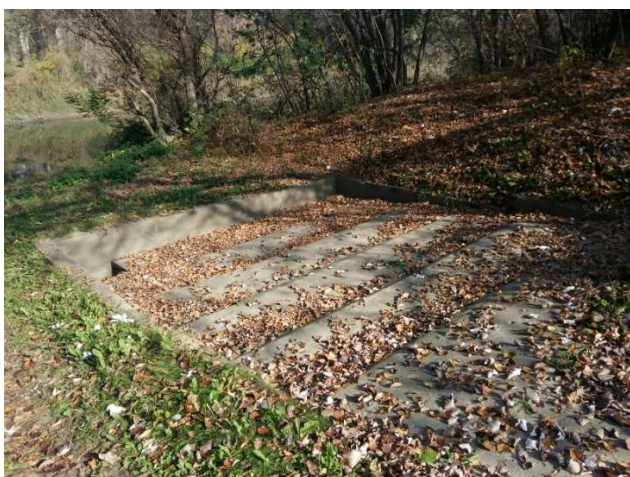
Zalotai Iskola

Vadászház

Gátőrház melléképülete

Komp fogadó és indító medencéje

Régészeti lelőhely melletti kálvária kereszt

4. Védett természeti értékek, tájvédelem

Tájvédelem szempontjából a Nemzeti Park és a Natura 2000 honlapján megtalálható leírásokból való szemelvények Település Arculati Kézikönyvbe való beemelését indokoltnak tartom, ezzel a környezeti értékek tudatosabb kezelése, használata miatt:

NEMZETI PARK – HÁRMAS KÖRÖS HULLÁMTERE

„... A Körös Ártér területe Körös-Maros Nemzeti Park részterülete a Hármaskörös hullámterének Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyébe eső szakaszát foglalja magába Csárdaszállás és Szelevény között, érintve Gyomaendrőd, Mezőtúr, Szarvas, Békésszentandrás, Mesterszállás, Öcsöd, Tiszaföldvár és Kunszentmárton területét, mintegy 6580 hektáron.

A Körös-vidék árterületei egykor sokféle, fajgazdag élőhelytípust foglaltak magukba. A Tisza és mellékfolyóinak 1830-ban kezdődött és 1895-ben lezárult átfogó vízszabályozási

munkálatai révén azonban a hajdan összefüggő árterületet folyó melletti hullámterre és ármentesített kultúrterületre osztották.

A Hármaskörös hullámterén a folyószabályozások után kialakult másodlagos táj sajátossága, hogy az ősbbr, természetes és a szabályozással létrejött új élőhelyek együtt találhatók meg. A békésszentandrási duzzasztó működésének hatására a folyó felső szakasza lassúbb áramlású, kiegyenlített vízszintű, állóvízhez hasonló. Az alsó szakasz gyorsabb és a Tisza áradásainak hatására nagyobb a vízszint ingadozása, ezért magas falak és karakteres partvonalak jellemzik. Különösen az alsó szakaszon, Öcsöd és Szelevény között, az Álomzugban, a Malom-zugban és az Iriszlói-holtág belső területein nagy kiterjedésű, tájképileg is kiemelkedő értéket képviselő ártéri kaszálóréteket találunk. A hullámtéri erdőket főként fűz-nyár ligetek alkotják, tölgy-kőris-szil keményfás ligeterdők már csak kis kiterjedésben jellemzőek.

A hullámtér sok faj számára jelent kedvező életteret a környező alföldi kultúrtájban, gazdag flórája és faunája fontos szerepet játszik a mentett oldali vizes élőhelyek élővilágának fennmaradásában és megújulásában is. A Nemzeti Parkban megtalálható az egykori mocsárvilág számos jellegzetes növényfaja, a nyilaslevelű nyílű (*Sagittaria sagittifolia*), az ernyős virágkaka (*Butomus umbellatus*) és az orvosi kálmos (*Acorus calamus*). A holtágak vízfelszínén helyenként tömegesen jelennek meg védett hínárfajok, a vízi rucaöröm (*Salvinia natans*), a vízi tündérfátyol (*Nymphoides peltata*) és a csemege-sulyom (*Trapa natans*). A

Magyarországon rendkívül ritka tekert csúdfű (*Astragalus contortuplicatus*) a folyó iszapos partján található meg időszakosan. A nedves ártéri kaszálórétek védett növénye a réti iszalg (*Clematis integrifolia*), melynek jelentős állományai ismertek.

Gazdag a hullámtér vizes élőhelyekhez kötődő alsóbbrendű faunája is. Számos védett, ritka szitakötő faj él a területen, melyek közül a sárgás szitakötő (*Stylurus flavipes*) külön is kiemelendő. A kérészek közé tartozó tiszavirág (*Palingenia longicauda*) folyó feletti, felhőszerű rajzásában meleg nyárelőőn gyönyörködhetünk. A sekély, meleg morotvákban olyan védett halfajok találják meg életfeltételeiket, mint a réti csík (*Missgurnus fossilis*) és a kurta baing (*Leucaspis delineatus*). A víz színén úszó hínárnövényzet és a párás erdők egyaránt jó életfeltételeket biztosítanak a kételtűek és a hüllők számára, az európai szinten sérülékeny védelmi kategóriába sorolt mocsári teknős (*Emys orbicularis*) például gyakran mondható.

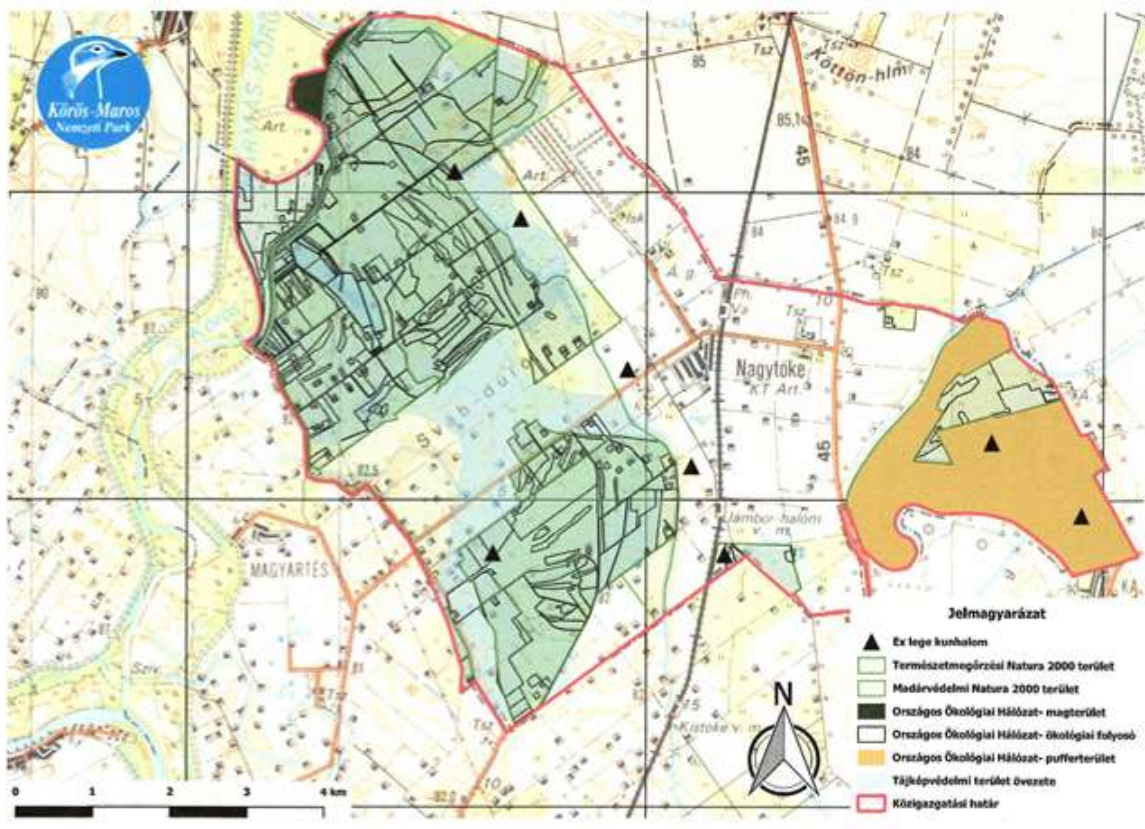
A Hármas-Körös hullámterének mélyebb fekvésű kaszálórétjein költ a Nemzeti Park legjelentősebb haris (*Crex crex*) állománya. Ennek a rejtett életmódú madárfajnak a fészkelőállományai Európa-szerte jelentős mértékben megfogyatkoztak. Három ritka, fokozottan védett madárfaj, a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a rétisas (*Haliaeetus albicilla*) és a barna kánya (*Milvus migrans*) is fészkel a Hármas-Körös menti erdőkben. A Nemzeti Park e részterületéhez kötődik Európa jelenleg ismert legnagyobb tavi denevér (*Myotis dasycneme*) kolóniája és jelentős értéket képvisel a hullámtérben biztos életfeltételeket találó vidra (*Lutra lutra*) is.

A Hármas-Körös hullámterének kultúrtörténeti értékei közé elsősorban a folyószabályozáshoz kötődő vízügyi emlékek tartoznak. Számos régi gátórház, gőzszivattyútelep található a védőoltások mentén. A Körös-ártér teljes területe szabadon látogatható. Növény- és állatvilágát, kultúrtörténetét mutatja be az itt található Halásztelki tanösvény. A közel 3,5 km hosszú, változatos útvonalú tanösvény indító táblája a Szarvas-Mezőtúr vasúti híd szarvasi hídfőjénél található... „

NATURA 2000 - CSEREBÖKÉNYI PUSZTÁK

„...A terület a füves élőhelyekhez kötődő madárfajok kiemelt jelentőségű élőhelye. A nedves téli és tavaszi időszakokat követően a vízimadárfajok számára is kedvező körülményeket nyújt. Sok vonuló ragadozómadár is megáll itt. Az egykori rizsföldek, hatalmas szikes gyepek és mocsarak körül jelentős kiterjedésű szántókat is találunk. A Körös egykori ártere a folyószabályozások óta jelentősen megváltozott, legeltetett, kaszált száraz gyepek vették át felette az uralmat...”

EGYÉB KIEMELT TÁJÉRTÉKEK

A táj szerkezetéhez tartoznak a korábbi **kunhalmok**. Ezekre utalnak a külterületi elnevezések is. Legjelentősebb a Jámbor halom. Itt sok régészeti lelet fellelhető volt. Ezek örökségvédelmi (régészeti) védelem alatt állnak.

A fentebb említett tájvédelmi területeken kívül még említésre méltó: Tőke - ér melletti **nyárfasor**, **Domján tó** és környéke, **Zalotai halásztó** és környéke, a Vadászház melletti fiatal telepítésű **erdő**.

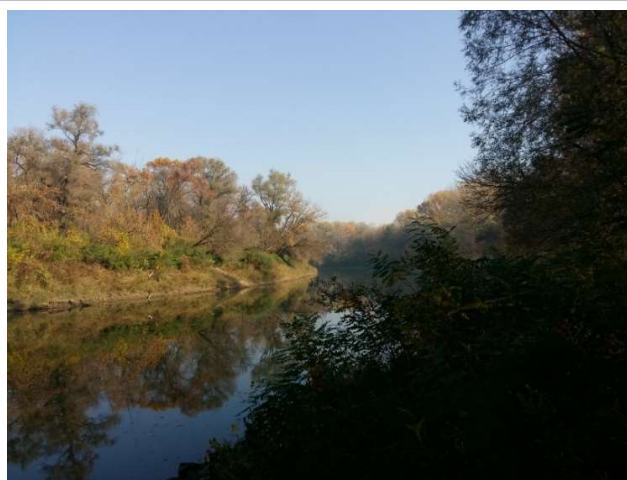
Temető melletti kunhalom

Vadászház előtti erdő

Kőrös gát vonulata

Kőrös képe a régi komp átkelői szakaszon

Jellemző tanyai arculat

5. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉS EGYÉB TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

1. Településközpontként megjelölhető terület:

A 2003-ban készült településrendezési terven kétféle övezeti besorolás szerepel (falusias lakó és mezőgazdasági). A HÉSZ elkészítése során érdemes lenne átgondolni a településközpont külön övezetbe sorolását. Lehatárolása alapján az Óvoda, Orvosi rendelő, Faluház, három park (születés fája, Millenniumi emlékoszlop és Hivatal mögötti terület), Polgármesteri Hivatal, Tűzoltószertár és esetleg a Sportpálya, ABC üzlet tartozna.

Ezen a településrészen, ahol a már kialakult szabadon álló beépítést kell alkalmazni, javasolt a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Ez jellemzően 25-45 fok közötti. Illetve a Polgármesteri Hivatal és Tűzoltószertár felőli telekrészeknél a lapostető alkalmazása. Az utcai kerítésnél - ahol az indokolt - érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítésekénél is nyitottabb kialakítás javasolt.

A javasolt településközponti településrészt zöldövezeti helyi területi védelem alá helyezett tájértéki területként szükséges kezelni.

Helyi védelemre javasolt még a Petőfi utca József Attila utca felőli szakaszán lévő utcakép és fasor.

2. a régészeti érdekű terület és a régészeti lelőhely területe;
3. a helyi védettségű egyedi érték területe;
4. a NATURA 2000 terület, a nemzeti park területe, a tájvédelmi körzet területe, az országos jelentőségű természetvédelmi terület, ex lege szikes terület és ex lege lápok, az országos ökológiai hálózat magterülete és ökológiai folyosó területe;
5. a tájképvédelmi terület, az egyedi tájérték területe;
6. a helyi jelentőségű természetvédelmi terület és a védett természeti érték;
7. a természeti terület.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL EGYÉB TERÜLETEK

1. Falusias lakóterület:

A területen régi, esetleg összevont, vagy újonnan kialakított telkeken jellemzően oldalhatáron álló beépítést kell alkalmazni. Az utcára merőleges fő-tetőgerinc itt is jó megoldás. A tető hajlásszögének 25-45 fok közöttit érdemes választani. A településképi egységességét őrizni segít, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Keresztbe beforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló, melyeknél javasolt a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve kialakítani. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést

tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat.

2. Belterületi mezőgazdasági, gazdasági településrész

Ezek a területekhez jellemzően a beépítésre még ki nem jelölt tömbök tartoznak. Tartalékos funkciójuk miatt leginkább haszonbéres hasznosításuk történik. Épületek nem épülnek itt. A beépítés esetén, utcátömbök kijelölése után a falusias lakóterületekre vonatkozó előírások alkalmazása indokolt rájuk.

3. Külterületi mezőgazdasági településrész

A vidék mezőgazdasági hasznosítású területeiről van szó. Fontos, hogy a tájvédelemmel nem érintett ingatlanok esetén is a tájba illeszkedés szabályait alkalmazzuk, az egységes külterületi kép, tájérték megőrzése miatt. Így a gazdasági célú központok épületeinek és kiszolgáló épületeinek, építményeinek telepítése, anyaghasználata természetes anyagokkal történjen, elsősorban föld színek alkalmazásával.

6. AJÁNLÁSOK

a településképi minőségi formálásra vonatkozó ajánlások

I. Építészeti útmutató

„... Ritkán esik meg, hogy egy idegen, tökéletesen ismeretlen házban egyből otthonosan érezd magad. Ez a házigazdától is függ, és magától a háztól is... a ház maga egyébként csak a gazdájának tükörképe. Világosabb és becsületesebb. Nincs az a szó vagy mosoly, amely segítene felmelegedni, ha a tárgyak hideget árasztanak...”

(Szergej Vasziljevics Lukjanyenko)

Ez a fejezet csak szeretné bemutatni, hogyan és milyen elképzelések, értékek, irányvonalak mentén lehetséges a környezetünk ezen elemeit kialakítani.

TEREPALAKÍTÁS

Nagytkő területének adottságai alapján sík, alföldi, ezért a családi házak építésénél is erre kell számítani.

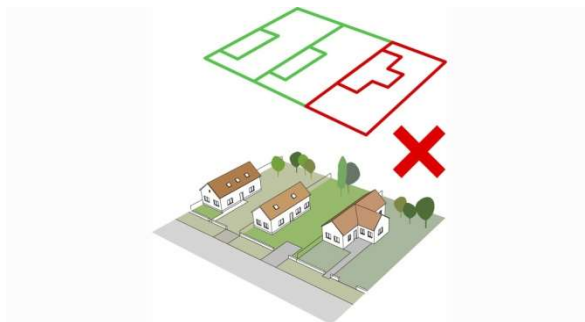
Kisebb terménytároló pincék kivételével nem javasolt a pince síkon történő építkezés. Egyrészt az építési telkek nagy méretei nem indokolják. Másrészt, mint volt ártéri területek, belvíznek kitett térség műszakilag sem célszerű. Egyrészt magas bekerülési költsége miatt. Nem elfogadható továbbá a ház teljes kiemelése sem, mivel így a homlokzati magasság a meglévő környezetbe, utcaképbe való illeszkedés nem tud megfelelő lenni.

TELEPÍTÉS

A belterületi falusias lakóövezetnél a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert. Előkert méretében kialakult szomszédos állapot az irányadó. Ezáltal az épület a telek utcafronti részéhez közelebb épüljön meg, így marad mögötte hely egy védett kertrész kialakítására.

A javasolt településközponti településrészen a családi házak telepítése szabadon álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű.

A telek közepére való telepítés nem ajánlott, mivel így az épület körül csak a telek teljes körbezárásával alakítható ki védett kert, ami nem kívánatos.

MAGASSÁG

Nagytőke falusi lakó településrészén a családi házak magassága közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Nagytőke utcaképebe

TETŐHAJLÁSSZÖG

Nagytőke településen a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Nagytőke településrészének utcaképebe

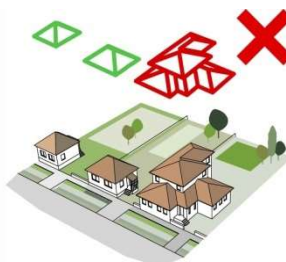
TETŐFORMA

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú

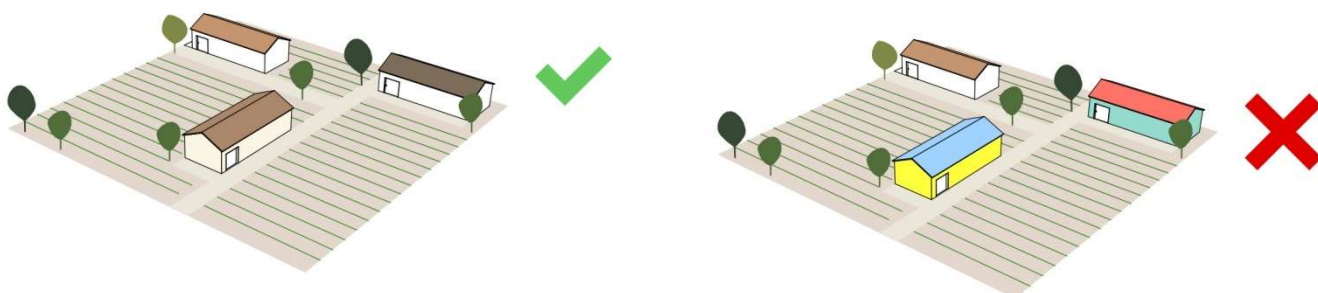
Az új osztású építési telkek vonatkozásában a családi házak tetőformája változatos. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Nagytőke településképeinek színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Főleg a legrégebbi épületek esetén látható a fehér meszelt falfelület, a barna és zöld színek használata. esetenként sárga.

Nagytőkén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

TORNÁCOK

A tornác az a folyosószerű, fedett, félig nyitott tér, mely átmenetet képez a kert és a ház között. Nyáron kiválóan árnyékol, télen viszont megfelelő tájolás mellett nem állja útját az alacsonyan sütő napsugaraknak. Véd az esőtől, hótól, forróságtól. A régi nagytkői házak oszlopos tornácai szép, követendő példák lehetnek. Megszélesített, vagy terasz fedésként használt átíratként az épület legkellemesebb helyét alkothatják.

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Ezen építészeti elemek már nem igazán jellemzőek. A beépítésük folyamatosan megtörtént. Valamint eredeti kialakításukat tekintve is sok helyen „üveges gangként” lett kialakítva. Újabb

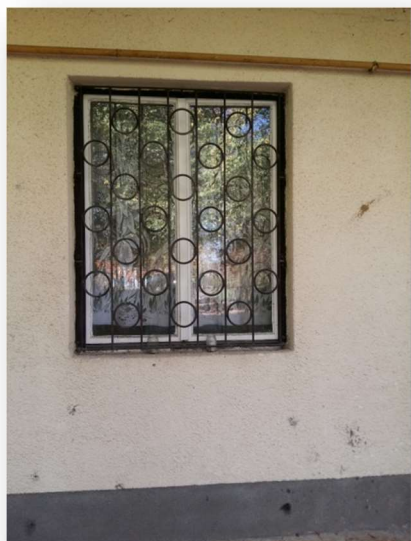
épületeknél egy két fedett terasz formájában látható. Ezek az átmeneti - „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolásával újraéleszthető ez az építészeti elem.

AJTÓK, ABLAKOK

A legkorábban épült házakon, régi középületeken fából készült, osztott ablakokat, ajtókat használtak. A hagyományos nyíláskialakítás jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy háromosztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Leginkább elterjedt a barna, zöld színek alkalmazása volt. Jellemző az ablakok faragott díszítése a vízszintes osztásban. Jellemzően az épületek ablakai inkább álló arányúak.

Az új épületeknél, és a felújítás miatt a régebbieknél is egyre inkább megjelennek a műanyag nyílászárók. Célszerű törekedni arra, hogy a fehér natúr felület helyett famintás fóliázással ellátott nyílászárók épülhessenek be, legalább a homlokzati oldalon, víztiszta, vagy matt síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt.

Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugáttert kialakítani, illetve redőnyszekrényt a nyílászáróval megegyező színben. A nyílászárók javasolt színe világos és középbarna, zöld.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületek burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is szabadon használható tulajdonosi eszköz. Érdemes figyelni a végső összképre! A burkolat használata nem jellemző a településen. Amennyiben megjelenik, az a lábazati felületen, illetve az ablakok alatti parapeten, oromfalakon látható és anyagában jellemzően natúr vörös, vagy meszelt téglafelülettel.

Oromzati díszítést nem lehet látni külön a településen. Vakolt, meszelt, téglapárkánnyal elválasztott részek láthatóak.

Az utcai homlokzat kialakításakor törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. Kerülendő az utca felé a garázkapuvval fordulni, javasolt inkább a garázsokba oldalról, a telken belül behajtani. Ha ezt a telek szélessége nem engedi meg, akkor a tömegalakítást érdemes úgy kivitelezni, hogy ne a garázkapu kapja a fő hangsúlyt a homlokzaton,

ezen túl természetes, (pl. fa) anyaghasználattal, minimális boltív alkalmazásával enyhíthetünk az erőteljes ipari megjelenésen.

Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok - a kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat - részesítendőek előnyben. A magastető héjalása - beleértve az ereszcserépet is - az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes - szürke, téglaszínű - bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten kell kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek.

RÉSZLETEK

A falusias jelleg nagy nagy előnye és szépsége az épületek előtt, mellett megjelenő növények, elő- és oldalkertek. A település fő jellegét is ez a kép határozhatja meg. Célszerű a település fa-, cserje- és virág felületeinek ösztönzését kidolgozni, támogatni.

A régi épületek anyag- és színhasználatának találkozása a maguk nemes egyszerűségeikben is szép építészeti elem-részletként jelenhetnek meg.

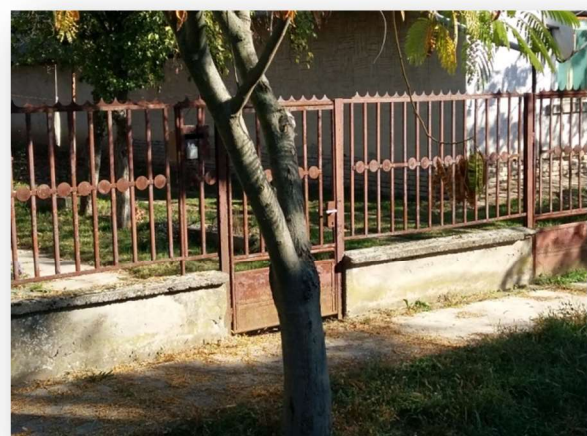
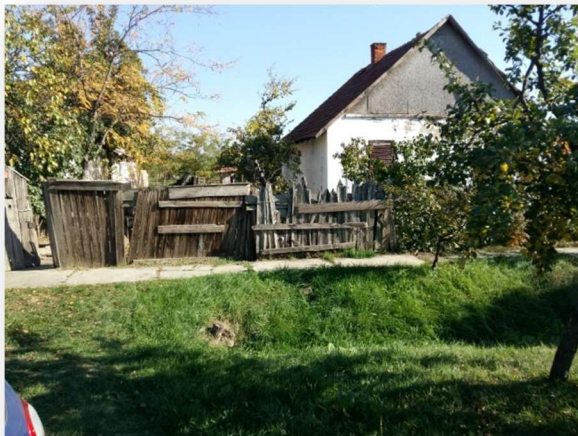
A múlt század elejét idéző, gyakran már nem működő kutak szép számban fellelhetők Nagytőke elsősorban külterületi részein.

KERÍTÉSEK

Mivel a település fiatal, így felhasznált anyagok, formák, építmények, díszítések sem néznek nagy múltra vissza. Viszont az itt lakó emberek nyitottságát tükrözi az áttört kerítés megjelenési formák alkalmazása. Az anyaghasználat elsősorban téglavagy beton lábazattal fa, fém, kovácsoltvas. Fellelhetőek régi deszkakerítések is, melyek inkább már csak a múlt emlékét őrzik. Ezek mellett a mai igényességgel kialakított léckerítések is megtalálhatók. Ez kialakítás továbbra is megfelelő és az épületek egymáshoz való illeszkedése szempontjából itt is érdemes az egymás mellett megjelenő kerítés elemek méretbeli, formai és anyaghasználati szempontból történő alkalmazkodását követni. Rikító színek használata kerülendő.

A kiskapu a megérkezés, fogadás kiemelt pontja. A kiskapunak és a gépkocsibejáró kapujának kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó.

KERTEK

Az elő,- illetve oldalkert lehet nem csak védelmi, hanem díszítő szerepet is ellát. Díszes, gondozott előkerttel hozzájárulunk utcánk, településünk szép arculatához. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fás szárú növényzet megóvására.

Érdemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik udvarunkat. Az előkertben gazdag forma- és színvilágú növényeket ültessünk. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. A növények kiválasztását meghatározza a hely, ahova ültetjük. Figyeljük meg, mely növények érik jól magunkat évek óta a környező kertekben, vagy kérjük szakember segítségét.

A kert egyes részeit alacsonyabb, magasabb növényfalakkal választhatjuk el. Az előkertbe legfeljebb 1,20 m magas cserjék és lágyszárúak telepítése javasolt. Sövények közül a lombhullatókat részesítsük előnyben, magasságuk ne érje el az 1,50 m magasságot.

Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a szemlélő előtt észrevétlen marad, de egyes helyeken megcsodálhatjuk a gondozott hátsó kerteket, amelyek

nem csak pihenésre szolgálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termesztetünk bennük.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácsok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázis szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel. Fémvázis szerkezet kialakításakor annak növényvel való befuttatása javasolt. A hulladéktárolók számára kialakított helyet növényekkel takarjuk.

II. Közterületek településképi útmutatója

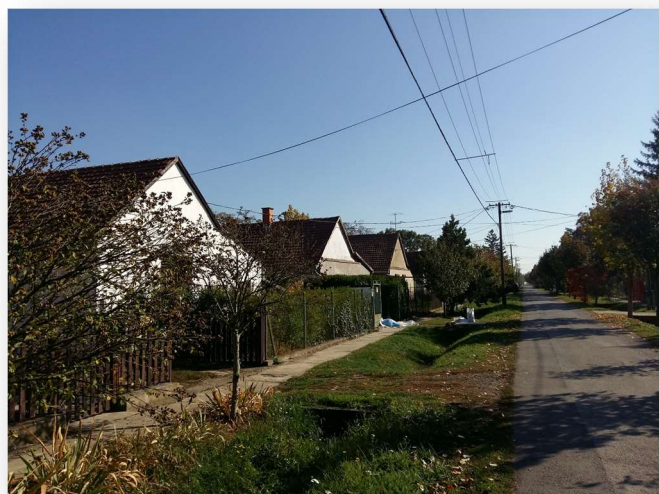
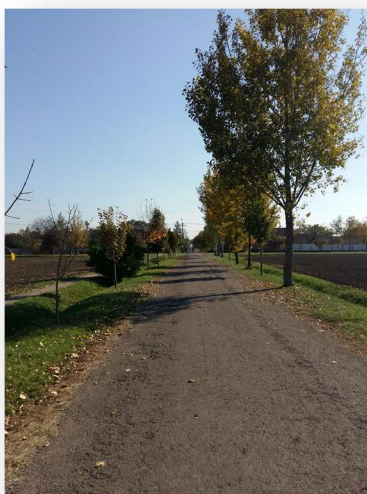
UTCÁK

Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. A járdák közelében alacsony és középmagas cserjék, illetve fás felületek köthetik össze a járdát és a közutat. Jellemzően alkalmazott a gyepezés az utak, és járdák közötti szakaszokon.

A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói a településnek, és a barátságos településképeknek.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket. Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést. A jó faválasztással és ültetéssel elkerülhető a csonkolással kialakult fák csúnya látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése érdekében.

Helyi védelemre javasolt fasor és utcakép a Petőfi utcának a József Attila utca felőli szakasza, mely szinte becsalogatja az arra járókat.

A járda és a közút közötti utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. A nagytőkei háztulajdonosok sajátmaguk alakítják, gondozzák e területeket. Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80 cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk.

Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is.

Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településképi létrehozásához. Az árkok fontos településképi elemek. Az árkokat átszelő gépkocsi behajtók, hidak a településrész elemei. Egységes kialakításuk fontos. A hagyományosan kialakult kőhíd megoldást javasolt alkalmazni. Egyedi híd, melynek **egyedi helyi védelem alá vételét is javasolom**, a **Széchenyi téren lévő fahíd**. A településre jellemző fafaragásos, igényesen kialakított mintázatú és szerkezetű.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, település - részhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. A településképi szempontból meghatározó „településközponti” területen több közpark is található, melyek gazdag fás, cserjés és virágos kialakításúak. Folyamatos gondozásuk is megoldott. Itt játszótér, pihenő és közösségi társalgó területek is biztosítva lettek. A Tűzoltószertár melletti szabadtéri színpad igényeihez külön közösségi tér lett kialakítva.

A település temetője fiatal. 1960-as években nyitották meg. Az első három sír építmény a természeti környezetbe való egyszerű illeszkedésével, egyszerű és szép formai, díszítő elemeivel megnyugtató és békés jelenlétet tud nyújtani. A temető maga, mint közpark távolinak tűnik, de az itt lévő szerettek emléke, rájuk való emlékezés, a jelképeink tudják azt a mély és nyugodt életérzést biztosítani, amely egy park más jellegű funkciót tud nyújtani.

III. Beépítésre nem szánt területek minőségi formálására vonatkozó építészeti útmutató

A tájképvédelmi jelentőségű településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani. Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.

Az elsősorban külterületi gazdasági és tájvédelmi szempontból kiemelt területeknél épülő épületek építése, bővítése, átalakítása, felújítása során meg kell

őrizni a tájak természetes és természet közeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról. Azoknak a természeti értékekkel összehangolt tájba illesztéséről. Anyaghasználata célszerűen természetes anyagok lehetnek, földszínek alkalmazásával. Építmény magasság tekintetében pedig a tájra jellemző tanyai épületek magasságát ne haladják meg, mely jellemzően 3,5-4,0 m.

A tanyákon az építmények tájba illesztése fontos feladat. A tanyaépületek környezetét termő vagy egyéb módon (virág, gally stb.) hasznosítható hagyományosan használt fás szárú sövénnyel javasolt körülvenni, ami az árnyékolást és a szélvédelmet is biztosítja. A fák lehetőleg illeszkedjenek a tanyaara vezető út fasoraihoz. A település külterületére jellemző, meglévő tanyák már korábban is ezeket az értékeket képviselték.

A pusztán deeltető facsoportok mértéktartó, az állatok szükségleteit figyelembe vevő mértékű telepítése javasolt, ügyelve a tájkarakter megőrzésére. A nyílt pusztá látványának megőrzése érdekében kerítés elhelyezése csak a tanyaépületekhez kapcsolódó földrészlet körül ajánlott.

7. JÓ PÉLDÁK - ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

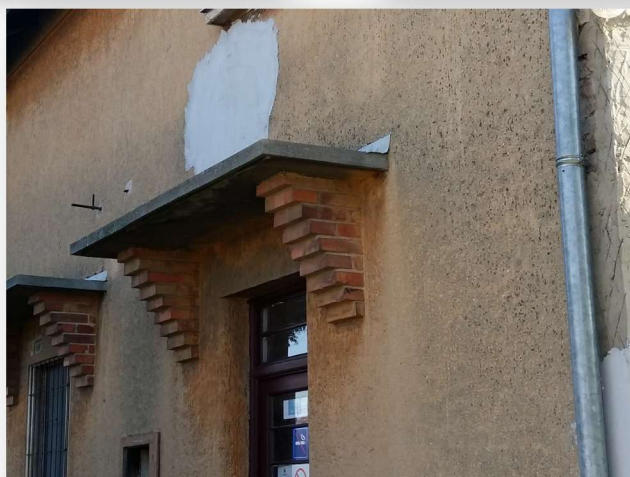
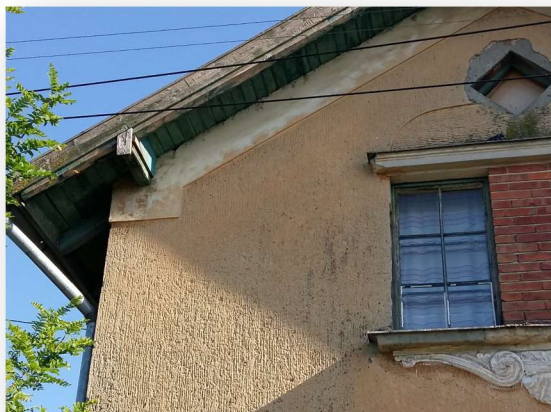

Az egyik legjobb példaértékű épület a Vasútállomás épülete, melyet helyi védelemre is javasoltam.

Ezen az épületen az arányos tömegkialakítás, homlokzatszerkesztés, és a természetes anyaghasználat adja a harmonikus megjelenést. A téglaburkolat és a vakolt falfelületek egymást váltva izgalmas homlokzati felületeket hoznak létre. A téglakonzos előtetők ritmikus elhelyezése az épült magasságot

egészséges mértékben tagolják, mely által a tömeg sem sérül, viszont egy magassági raszter alakul ki. Az épület gazdag formai világát a homlokzati stukkó, az ereszeszkázat, látszó fa tetőszerkezeti elemek egészítik ki.

Az épülethez tartozó melléképület a főépületen lévő anyaghasználatát és homlokzati ritmusát követi, így a két épület együtt egységes képet ad.

A Millenniumi totemoszlop körüli park (helyi védelemre javasolt) vonalvezetése, természetes környezetbe illeszkedése, többféle természetes anyag használatával természetes és békés pihenő helyül szolgál.

8. JÓ PÉLDÁK - SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. A Széchenyi téren meglévő faanyagú, faragott információs térkép és a település fő utcáján lévő köszöntő tábla mintájára javasolnám a településen további hirdető felületek kialakítását.

A település egyéb területein csak a szabályozás szerinti reklámhordozó helyezhető el, itt szintén elengedhetetlen a megfelelő anyaghasználat

A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra- hálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

Figyelemreméltó a településen kialakult, természet közeli építmények, díszítések alkalmazása. Ez elsősorban a fa, mint anyag, a megmunkálhatóságával, igazodva a közparkokban lévő fás területekhez. A település fafaragó mestereket bízott meg ezeknek a motívumoknak az alkalmazására, melyek a régi magyarság, a szellemi értékek szimbólumait használták. Ezek közül a legfontosabbak: a Millenniumi totemoszlop és a hozzá tartozó kapu, a születésfája, A buszmegálló épülete. A korábban már említett belvízi csatorna feletti fahíd. Vadászháznál lévő volt vadásztársaknak tiszteletet adó totemoszlop és kereszt a környezeti elemeivel.

Ezek közül helyi védelemre javaslom a millenniumi totemoszlopot és a születés fája körüli díszítést.

„...Vannak dolgok, melyeket csak egy bizonyos korban érez magáénak az ember. Ezek között van az a bizonyos kapcsolat a házzal és mindavval, amit az tartalmaz vagy körülötte van. (...) Hirtelen megérted, hogy a Ház és a Kert már nemcsak egy ház vagy egy kert, ahol véletlenül, kényelemből vagy a szépség kedvéért élsz, hanem az a bizonyos házad és kerted, hozzád tartoznak, mint ahogy a kagylóhoz tartozik az a puhatestű is, mely benne él. A saját váladékaiddal alakítottad ki ezt a kagylót, röviden benne van a te történeted. Teljesen körülvesz ez a csigaház, s talán még a halál sem tudja őt megszabadítani tőled, és mindazoktól az örömöktől és fájdalmaktól, mit belsejében éltél át. ...”

(Susanna Tamaro)

Felhasznált irodalom:

- Nagytőke Község Településrendezési terv 2007. évi vizsgálata
- Nagytőke - Szemelvények a Község történetéből (Nagytőke, 2002)
- Körös – Maros Nemzeti Park és Natura 2000 webhelyein megtalálható írásos és képi anyag Nagytőke területén lévő táji értékek vonatkozásában.